

Tyresö kommun

Ulrica Andersson

TJÄNSTESKRIVELSE

2010-07-09

1 (18)

Dnr 2010/BUN 0069-10

Barn- och utbildningsnämnden

Omvärldsbeskrivning och mål för 2011

Beskrivning av ärendet

Vid barn- och utbildningsnämndens diskussion kring mål för verksamheten inför 2011 i juni 2010 ringades ett antal målområden in. Förvaltningen har nu tagit fram ytterligare underlag inom de aktuella områdena inför nämndens fortsatta arbete med att formulera mål och välja målnivåer.

Nedan presenteras underlag kring följande målområden:

1. Andel elever med minst godkänt betyg i samtliga ämnen
2. Arbetsmiljö, trygghet och arbetsro för elever och personal
3. Andel högskoleutbildad personal i förskoleklass
4. Andel barn i behov av särskilt stöd som kan få sin undervisning i Tyresö kommun
5. Matematiska färdigheter i skolår 3

Birgitta Wigren
förvaltningschef

Ulrica Andersson
verksamhetsstrateg

1. Andel elever med minst godkänt betyg i samtliga ämnen

Barn- och utbildningsnämnden har under ett par år haft som mål att öka andelen elever med minst godkänt betyg i samtliga ämnen till 80 procent. År 2009 uppnåddes målet och andelen var just 80 procent av de elever som lämnade grundskolan. Denna siffra placerade Tyresö kommun som nummer 100 av landets kommuner i ranking 2009. Enligt preliminära siffror för vårterminen 2010 har andelen elever som nått målen i samtliga ämnen sjunkit till 74,4 procent. Officiell statistik presenteras i slutet av höstterminen.

Kunskapskolan i Tyresö är inte inräknad i statistiken, då den geografiskt ligger utanför kommunens gränser. Vid skolan är dock cirka 60-65 procent av eleverna folkbokförda i Tyresö. År 2009 nådde 89 procent av eleverna vid Kunskapskolan målen i alla ämnen. 2010 anger skolan att andelen var 87 procent.

Resultatet 2009 var en procent lägre än det modellberäknade värdet i Skolverkets beräkningsmodell SALSAS (modellberäknat värde för Tyresö kommun 2009: 81 procent). I SALSAS tar Skolverket fram ett modellberäknat värde med hänsyn till andel pojkar, andel elever med utländsk bakgrund och föräldrars utbildningsnivå. SALSAS är tänkt att fungera som ett analysunderlag för kommuner och skolor.

Nämnden söker ett kluster där Tyresö ska placera sig enligt en ny målformulering. Några möjliga beräkningsmetoder presenteras nedan:

- För att placera sig bland de **50 bästa kommunerna** i landet har det under de senaste tre åren krävts att 84 procent av eleverna har minst godkänt betyg i alla ämnen.
- För att vara bland de **25 procent av Sveriges kommuner som har bäst resultat** (de 73 bäst rankade) skulle det ha krävts att Tyresö höjde andelen elever som nått målen i alla ämnen till någonstans mellan 81 och 82 procent under de senaste tre åren.
- För att vara bland **de 10 procent av kommunerna som har bäst resultat** (de 29 bäst rankade) har det under de tre närmast föregående åren krävts en andel på mellan 86 och 88 procent elever som når minst godkänt betyg i samtliga ämnen.

19 kommuner i riket har legat i gruppen 50 bästa kommuner varje år under perioden 2007-2009. Av dessa ligger fyra i Stockholmsområdet eller på Södertörn (Danderyd, Lidingö, Nykvarn och Vaxholm). Bland de kommuner som legat på topp 50 de senaste tre åren finns ingen riktig trend, somliga har klättrat kontinuerligt medan andra sänkt sitt resultat ett år för att sedan höja det året därpå. Det finns några kommuner som ökat rejält över flera år, exempelvis Storuman, Habo och Härraryd.

2. Arbetsmiljö, trygghet och arbetsro för barn, elever och personal

2.1 Elever och föräldrar

Elevers och föräldrars nöjdhet mäts i den årliga brukarenkäten inom Våga Visa. I enkäten tillfrågas föräldrar i förskola, familjedaghem, förskoleklass, skolår 2, 5 och 8 samt till elever i skolår 5 och 8. Frågorna i enkäten utgår från läroplanens målområden. Föräldrar och elever tar ställning till påståenden på en 4-gradig skala där siffran 1 motsvarar Instämmer inte alls och siffran 4 Instämmer helt. Enkätresultat redovisas även i tabellform i bilaga. *Brukarenkäten genomförs vid såväl kommunala som fristående skolor i Tyresö, inklusive Kunskapskolan, och resultaten nedan gäller för totalen. Några generella skillnader mellan kommunala och fristående enheter som grupp syns inte i resultatet.*

Bland de frågor som beskriver området arbetsmiljö, trygghet och arbetsro finns följande:

- Jag (mitt barn) känner mig trygg i verksamheten
- De vuxna (personalen) motverkar aktivt att någon behandlas illa.
- Det är arbetsro på lektionerna (förskola: i verksamheten)

Drygt 90 procent av elever och föräldrar som svarat på brukarundersökningarna under åren 2008- 2010 känner **trygghet** i skolan (nivå 3 eller 4 på den fyrgradiga skalan). Medelvärdet ligger kring 3,5 - 3,6 på den fyrgradiga skalan under de tre åren för samtliga grupper.

78 till 85 procent av föräldrar och i förskoleklass, år 2 och år 5 samt elever i år 5 tycker att **de vuxna/personal aktivt motverkar att någon behandlas illa**. Av elever och föräldrar i år 8 tycker cirka 65 procent att vuxna/personal är aktiva vad gäller att motverka att någon behandlas illa. Resultatet är i stort sett oförändrat över tre år.

På frågan om **arbetsro** i verksamheten/på lektionerna anser cirka 40- 50 procent av föräldrar och elever i skolår 8 att det råder arbetsro. I övriga grupper anser 65-75 procent att föräldrar och elever att det är arbetsro. Medelvärdet ligger mellan 2,4 – 3,2. Föräldrar i förskoleklass är mest positiva. Resultaten är i stort sett stabila över de tre år som jämförts med svaga förbättringar i flera grupper. En tydligare förbättring syns i gruppen föräldrar och elever i skolår 5 mellan år 2009 och 2010.

Nämnden har satt mål beträffande ökad arbetsro under ett par år tidigare och alla enheter har arbetat med att ta fram handlingsplaner samt presentera sitt arbete på hemsidorna. Någon större skillnad i enkätresultaten har dock inte kunnat urskiljas. Förvaltningen vill därför gå vidare under hösten 2010 och genom exempelvis fokusgrupper med elever och föräldrar ytterligare utreda vad som ligger bakom resultaten och vad brukarna anser saknas för att arbetsron i verksamheten ska öka och säkerställas.

Intressant är också att resonera kring enkätfrågans utformning och kopplingen till de svar som inkommer. I Skolverkets attitydundersökning Attityder till skolan 2009 besvarade elever i grundskolans skolår 4-6 frågan ”Tycker du att du har arbetsro på lektionerna?” med följande svarsalternativ och resultat:

- Alltid eller nästan alltid 34 %
- Ibland 54 %
- Mer sällan 10 %
- Aldrig 3 %

Elever i skolår 7-9 hade fler svarsalternativ och svaren fördelades enligt följande:

- Nästan alla lektioner 24 %
- De flesta lektionerna 40 %
- Ungefär hälften av lektionerna 20 %
- Några få lektioner 12 %
- Nästan inga lektioner 5 %

Eleverna i skolår 7-9 fick även frågan ”Är lärarna bra på att skapa arbetsro?” Svaren fördelades enligt följande:

- Alla lärare 22 %
- De flesta lärarna 43 %

- Ungefär hälften av lärarna 17 %
- Några få lärare 17 %
- Inga lärare 1 %

2.2 Personal

Medarbetarenkät genomförs i Tyresö kommuns verksamheter vartannat år. Senaste enkäten gjordes 2008. En ny enkät kommer att genomföras under hösten 2010, och resultatet beräknas vara klart till november 2010. Personalen tar ställning till påståenden på en 5-gradig skala där siffran 1 motsvarar svaret Instämmer inte alls och siffran 5 Instämmer helt.

Bland de frågor som rör arbetsmiljön för personalen och kan förmodas påverka även elevernas arbetsmiljö finns följande:

- Jag är nöjd med den fysiska arbetsmiljön.
- Vi har ett bra arbetsklimat på min arbetsplats.
- Arbetsmiljöarbetet fungerar bra på min arbetsplats.
- Den dagliga samtalstonen är sådan att alla blir accepterade som de är.

Medarbetarenkäten 2008 visar att 52 procent av de anställda i Tyresö kommun är nöjda med sin **fysiska arbetsmiljö** och att 70 procent tycker att det är ett **bra arbetsklimat** på arbetsplatsen (svar på nivå 4 eller 5 på den femgradiga skalan). På BoU är 41 procent nöjda med sin fysiska arbetsmiljö och 66 procent tycker att arbetsklimatet på arbetsplatsen är bra. Medelvärdet för de två frågeställningarna på en femgradig skala för kommunen är 3,44 respektive 3,89 och för BoU 3,17 respektive 3,89.

I kommunen anser 42 procent att **arbetsmiljöarbetet** fungerar bra. Motsvarande siffra inom BoU är 35 procent. Medelvärdet för kommunen gällande ett bra fungerande arbetsmiljöarbete är 3,27 och för BoU 3,12.

I medarbetarenkäten svarar 77 procent av kommunens anställda att den dagliga **samtalstonen är sådan att alla blir accepterade som de är**. Inom BoU är andelen 75 procent. Medelvärdet är 4,08 för kommunen och 4,04 för BoU.

3. Andel utbildad personal i förskoleklass

Andelen personal med pedagogisk högskoleutbildning i förskoleklass redovisas i tre kategorier i Skolverkets officiella personalstatistik:

- andelen personal med förskollärarexamen
- andelen personal med fritidspedagogexamen
- andelen personal med lärarexamen

Tyresö har en högre andel med lärarexamen än genomsnittet i både riket, Stockholms län och samtliga kommuner i gruppen förortskommuner. Kommun har dock en lägre andel förskollärare än genomsnittet de tre grupperna. Beträffande andelen med fritidspedagogutbildning skiljer inte Tyresö ut sig nämnvärt från någon av jämförelsegrupperna.

Andelen med lärarexamen var 29 procent i Tyresö, vilket kan jämföras med 15 procent i riket, 18 i länet och 22 i gruppen förortskommuner. I Tyresö var andelen förskollärare läsåret 2009/2010 19 procent, att jämföra med 63 procent i riket, 47 i länet och 49 i gruppen förortskommuner. Andelen lärare har ökat i Tyresö över tid, samtidigt som andelen förskollärare minskat. Tabell med personalstatistik från de senaste tre åren finns i bilaga.

Ingen officiell statistik över personalens utbildningsnivå vid de fristående skolornas förskoleklasser finns. De två fristående skolorna i kommunen, Brevik skola och Montessoriskolan Vintergatan, har till förvaltningen beskrivit hur personalsituationen i skola respektive arbetslag ser ut, inte särredovisat för förskoleklassen. Brevik redovisar att man har endast behörig personal på tjänsterna i skoldelen, bortsett från vissa praktisk-estetiska tjänster. I Montessoriskolan Vintergatans arbetslag för skolår f-2 arbetar en person med lärarutbildning och två montessorilärare.

I förskoleklassen möts förskolans och grundskolans uppdrag och pedagogik. Skolledningen kan vid rekrytering av pedagog till förskoleklass välja att söka antingen förskollärare eller lärare, alternativt att göra en öppen rekrytering och välja den bäst lämpade pedagogen oavsett vilken av de två möjliga examina personen har. Vad som påverkat den höga andelen lärare snarare än förskollärare i Tyresö kommuns förskoleklasser är svårt att avgöra. En förskollärare kan å ena sidan anses vara väl lämpad för arbete i förskoleklass, då kopplingen till förskolans uppdrag och

inlärningsmetoder är tydlig. Samtidigt kan lärarens kunskap om de mål och arbetsformer som väntar i grundskolan vara värdefull. Med lärare i förskoleklassen har skolledningen även större möjligheter att låta samma pedagog följa en grupp under flera läsår, något som bör vara positivt för barnens trygghet.

Andelen förskollärare i förskoleklass är allra högst i de kommuner som ligger nära ett lärosäte med förskolläraryr utbildning. Kontakt och samarbete med lärarutbildningarna kan antas vara en väg att göra kommunen attraktiv för nyutbildade förskollärare. Anställningsvillkoren kan också påverka, och möjligheten för pedagoger i Tyresö att ansluta sig till ett lokalt läraravtal med mer tid för samverkan i arbetslag och påslag på lönen kan vara ett sätt att underlätta rekrytering av förskollärare och fritidspedagoger.

Möjligheter till kompetensutveckling och tillfällen att dela erfarenheter med andra pedagoger med samma uppdrag efterfrågas av många förskollärare, inte minst i förskoleklassen som ibland upplevs som en alltför isolerad verksamhet. Tyresö kommuns satsning på Pedagogforum, som under förra läsåret utökades med ett särskilt nätverk för pedagoger som arbetar i förskoleklass, är förhoppningsvis ytterligare en positiv faktor för befintliga och framtida förskollärare i kommunens förskoleklasser.

4. Andel barn i behov av särskilt stöd som kan få sin undervisning i Tyresö kommun

Ökade kostnader för externa placeringar av elever i behov av särskilt stöd de senaste åren har orsakat en obalans i förhållande till möjligheten att ge stödresurser till elever i behov av särskilt stöd som får sin undervisning i Tyresö kommun.

Externt placerade elever berövas möjligheten till skolgång i närområdet samt berövas fritid den tid de sitter och reser till andra kommuner för att få gå i skola.

Skolorna berövas kompetensutveckling i att arbeta med dessa elever då de skjutsas iväg till andra kommuner.

Målet är att öka andelen elever i behov av särskilt stöd som kan få sin undervisning i hemkommunen Tyresö och därmed minska antalet externt placerade elever i förhållande till dagens nivå.

Målet är också att minska kostnaderna för externa placeringar, därmed nå en bättre ekonomisk hushållning och ökade möjligheter att fördela ekonomiska stödresurser till elever i behov av särskilt stöd som får sin undervisning i kommunen.

Målet är också att öka kompetensen hos skolorna i att ge undervisning till och bemöta elever i behov av särskilt stöd, ett projektarbete som startar hösten 2010.

I tabell nedan redovisas antal elever samt sätts målnivåer för de närmast kommande terminerna.

Tabell 1

Utgångsläge och målnivåer	Antal externt placerade elever	Målnivå för antal externt placerade elever	Nått målnivån? Överträffat Nått Ej nått
Vårterminen 2010	50		
Höstterminen 2010		37	
Vårterminen 2011		36	
Höstterminen 2011		27	
Vårterminen 2012		27	
Höstterminen 2012		22	

5. Matematiska färdigheter i skolår 3

5.1 Resultat i riket 2009

I skolår 3 mäts sedan våren 2009 elevernas kunskaper i matematik och svenska i nationella ämnesprov. I Skolverkets sammanställning av matematikresultat från 400 skolor i landet redovisas resultaten per delprov. I 2009 års urvalssammanställning ser man att eleverna nådde bäst resultat på delprovet om geometriska figurer, där 93 procent uppnådde kravnivån. Svårast för eleverna var delprovet om förståelsen för de fyra räknesätten, där 73 procent av eleverna uppnådde kravnivån.

Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för hur väl eleverna klarade proven, enligt Skolverkets analys. I det delprov i matematik 2009 som handlar om förståelse för de fyra räknesätten är skillnaden stor mellan elever med kortutbildade föräldrar och elever med högskoleutbildade föräldrar, 52 procent respektive 79 procent. Utländsk bakgrund påverkar också resultaten. I samtliga delprov hade elever med svensk bakgrund bättre resultat än elever med utländsk bakgrund. Även tidigare resultatsammanställningar visar att språkkunskaper är viktiga för resultaten i matematik. Ett arbete för att höja matematikkunskaperna måste därför innefatta även språkutvecklande arbetssätt, särskilt i områden med många lågutbildade föräldrar och familjer med utländsk bakgrund.

5.2 Resultat i Tyresö 2010

Indelningen i olika delprov varierar från år till år. Vid 2010 års ämnesprov för skolår tre mättes följande områden:

- A: Skriftliga räknemetoder
- B: Räkna i huvudet
- C: Tid
- D: Likheter, tallinjer och talföljder
- E: Uppdelning av tal och enheter
- F: Area och volym
- G: Statistik (gruppuppgift)

Det delprov där högst andel elever i kommunen nådde kravnivån var delprov E, 94,1 procent. Lägst var andelen elever som nådde kravnivån på delprov F, 78,1 procent. I praktiken var förmodligen andelen som nådde kravnivån på delprov F ännu lägre, då en skola valde att inte genomföra detta delprov med motiveringen att eleverna ännu inte arbetat med det aktuella avsnittet. På delprov A klarade 85 procent av eleverna kravnivån, och på övriga delprov ligger resultatet mellan 91 och 93 procent.

Delprov F är även det prov där spannet mellan skolan med högst resultat och skolan med lägst resultat är störst, från 58 till 97 procent. Skillnaden mellan skolorna var minst på delprov C och E.

Barn- och utbildningsförvaltningen samlar in uppgifter om andelen elever som nått kravnivån på samtliga delprov vid ämnesproven samt andelen elever som enligt lärarens

helhetsbedömning nått kursplanemålen i ämnet. Ämnesprovet är en del av helhetsbedömningen, men alla moment testas inte i provet och lärarens bedömning ska ta hänsyn till all den kunskap som eleven visat upp i undervisningen.

Totalt i kommunen har 74,2 procent av eleverna nått kravnivån på samtliga delprov i matematik våren 2010. Motsvarande siffra 2009 var 72 procent. Den skola som visar upp högst andel elever som klarat kravnivån på samtliga delprov är Strandskolan; 90,4%. Den skola som visar upp lägst andel elever är Sofiebergsskolan med 42,1% som klarat kravnivån på samtliga delprov.

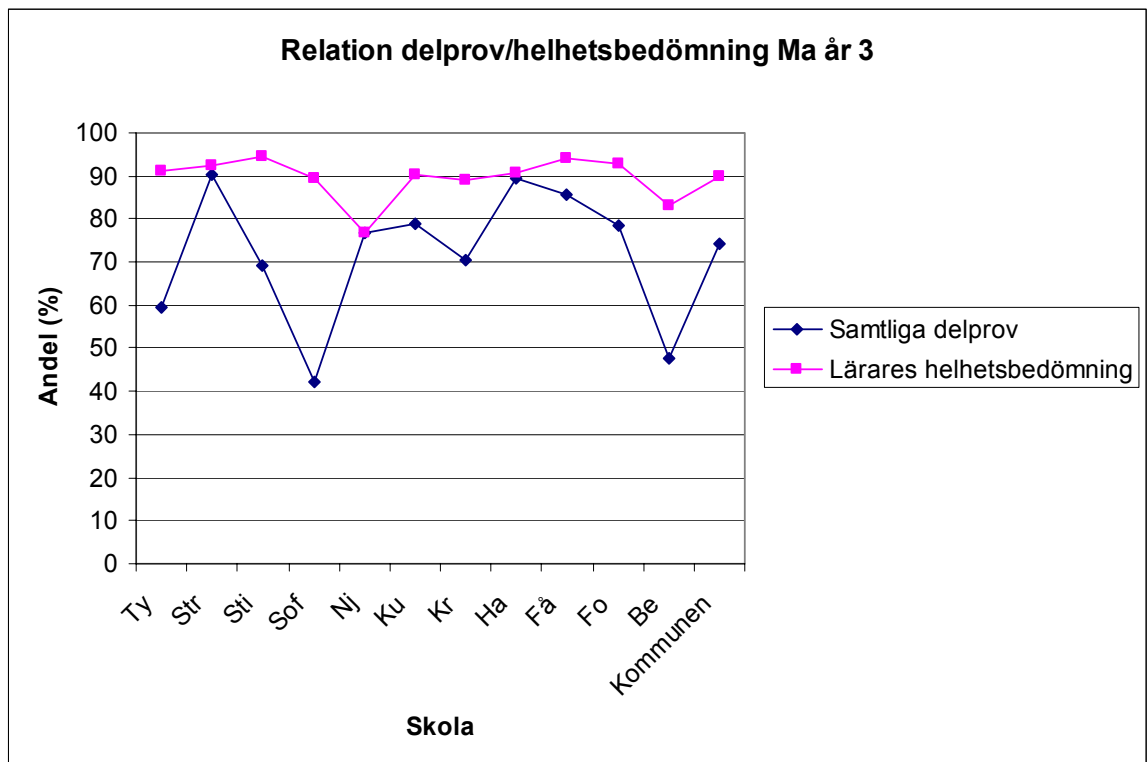
89,7 procent av eleverna nådde kursplanens mål i ämnet som helhet, enligt lärarens bedömning. Motsvarande siffra år 2009 var 93 procent. Stimmet är den skola där störst andel elever har nått kursplanens mål i matematik; 94,4 procent. Den skola där lägst andel elever har klarat kursplanens mål är Njupkärr; 76,7 procent.

Brevik skola och Montessoriskolan Vintergatan har redovisat följande resultat till förvaltningen:

Brevik anger att 98 procent av eleverna klarade vart och ett av delproven A-G, samma elever nådde godkänd nivå på samtliga delprov.

Montessoriskolan Vintergatan anger att mellan 57 och 100 procent av skolans elever nådde målen på de olika delproven, lägst andel på delprov A och högst på delproven C, D, E och G. 57 procent av eleverna klarade kravnivån på samtliga delprov.

Diagrammet nedan visar relationen mellan betyg i ämnesprov och lärarens helhetsbedömning vid kommunens grundskolor.

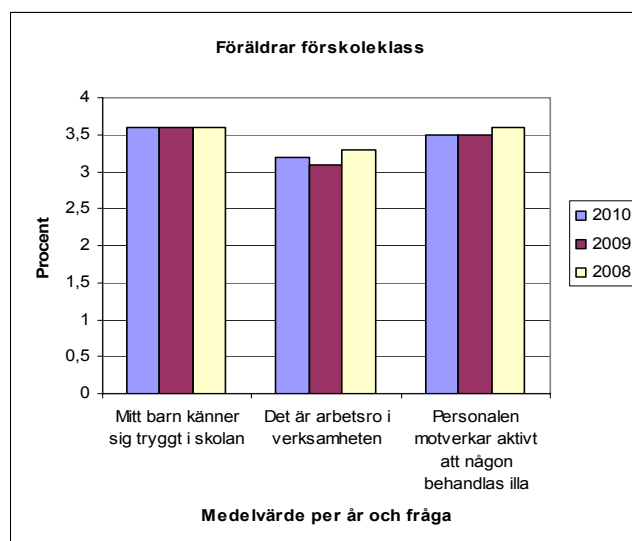

Bilaga 1 Resultat brukarenkät 2010:

Redovisning av medelvärde (1-4 där 1 är instämmer inte alls och 4 är instämmer helt) och instämmer helt/delvis (hopslaget och angivet i procent)

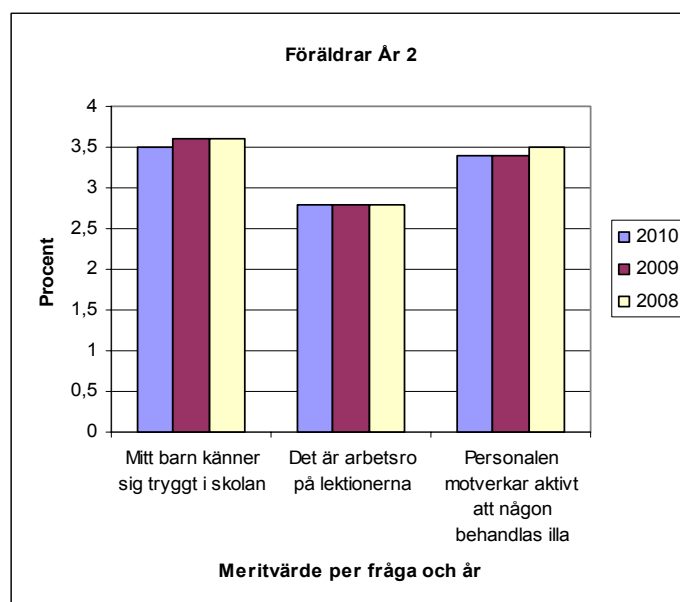
Föräldrar förskoleklass

Andel positiva svar per fråga och år	Mitt barn känner sig tryggt i skolan	Det är arbetsro i verksamheten	Personalen motverkar aktivt att någon behandlas illa
2010	93	70	82
2009	94	70	84
2008	95	76	82
Medelvärde per fråga och år			
2010	3,6	3,2	3,5
2009	3,6	3,1	3,5
2008	3,6	3,3	3,6

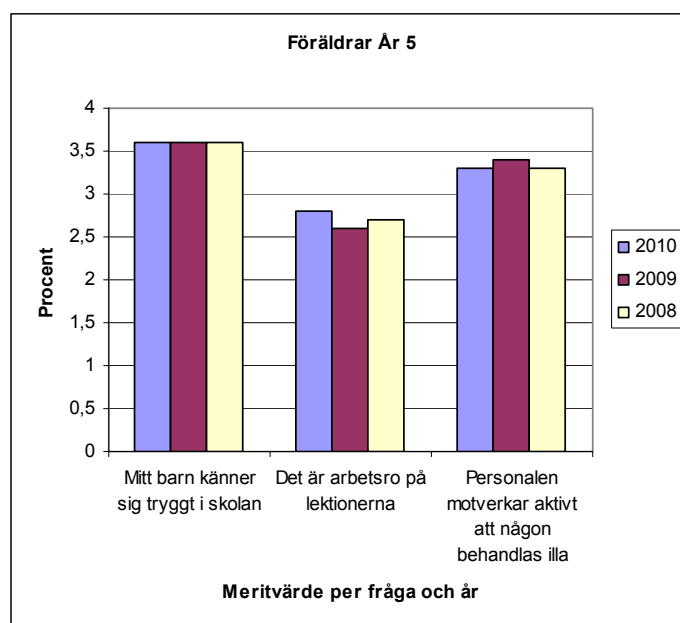
Föräldrar År 2

Andel positiva svar per fråga och år	Mitt barn känner sig tryggt i skolan	Det är arbetsro på lektionerna	Personalen motverkar aktivt att någon behandlas illa
2010	91	65	85
2009	95	63	85
2008	91	64	85
Medelvärde per fråga och år			
2010	3,5	2,8	3,4
2009	3,6	2,8	3,4
2008	3,6	2,8	3,5

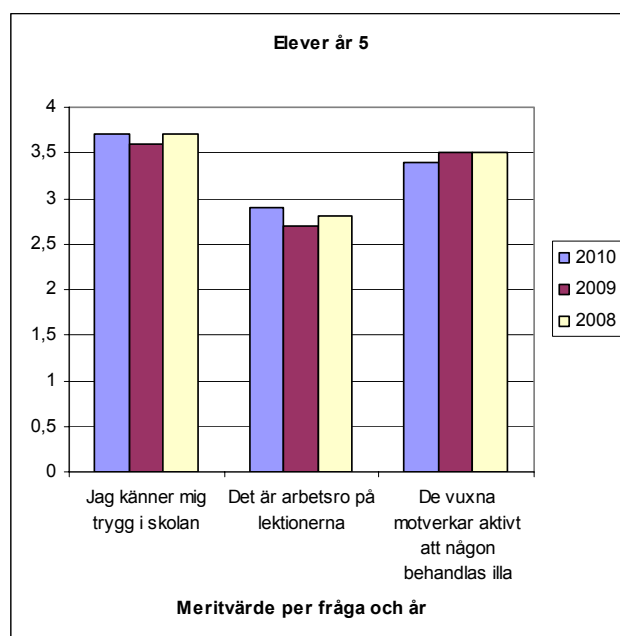
Föräldrar
År 5

Andel positiva svar per fråga och år	Mitt barn känner sig tryggt i skolan	Det är arbetsro på lektionerna	Personalen motverkar aktivt att någon behandlas illa
2010	90	65	78
2009	93	59	79
2008	94	64	80
Medelvärde per fråga och år			
2010	3,6	2,8	3,3
2009	3,6	2,6	3,4
2008	3,6	2,7	3,3

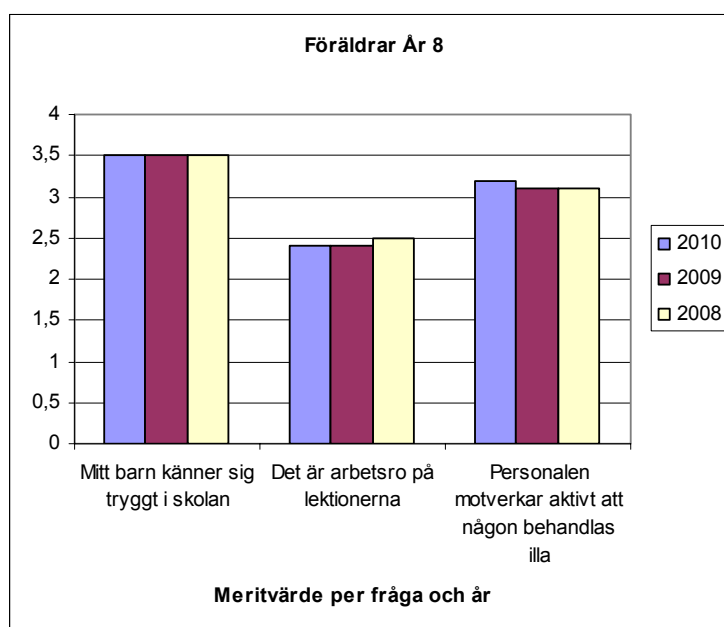
Elever År 5

Andel positiva svar per fråga och år	Jag känner mig trygg i skolan	Det är arbetsro på lektionerna	De vuxna motverkar aktivt att någon behandlas illa
2010	93	75	82
2009	94	62	82
2008	94	70	84
Medelvärde per fråga och år			
2010	3,7	2,9	3,4
2009	3,6	2,7	3,5
2008	3,7	2,8	3,5

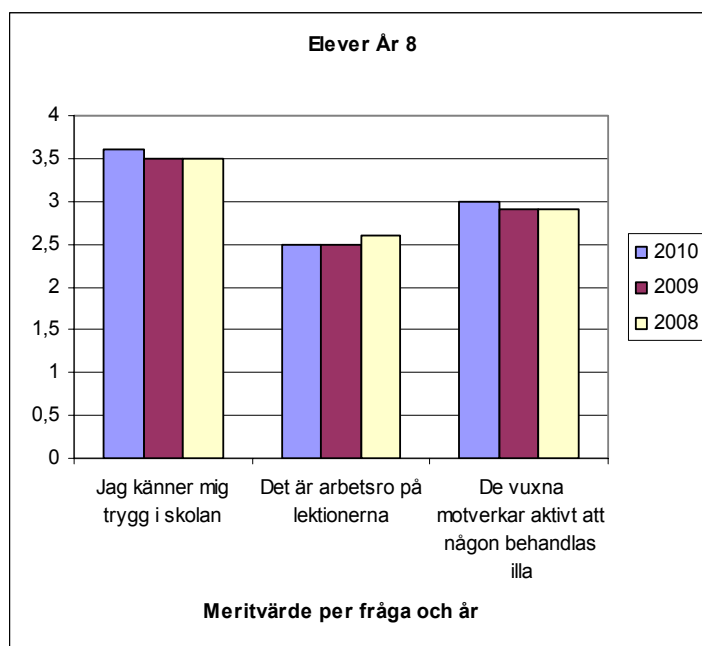
**Föräldrar
år 8**

Andel positiva svar per fråga och år	Mitt barn känner sig tryggt i skolan	Det är arbetsro på lektionerna	Personalen motverkar aktivt att någon behandlas illa
2010	90	42	65
2009	91	42	65
2008	90	51	68
Medelvärde per fråga och år			
2010	3,5	2,4	3,2
2009	3,5	2,4	3,1
2008	3,5	2,5	3,1

Elever år 8

	Jag känner mig trygg i skolan	Det är arbetsro på lektionerna	De vuxna motverkar aktivt att någon behandlas illa
2010	90	50	66
2009	91	49	59
2008	92	62	60
Medelvärde per fråga och år			
2010	3,6	2,5	3
2009	3,5	2,5	2,9
2008	3,5	2,6	2,9

Bilaga 2**Andel personal med pedagogisk högskoleutbildning i förskoleklass****2009/10:**

	Förskollärarexamen	Fritidspedagogexamen	Lärarexamen
Tyresö	19	8	29
Riket	63	7	15
Länet	47	6	18
Förortskommuner	49	6	22

2008/09:

	Förskollärarexamen	Fritidspedagogexamen	Lärarexamen
Tyresö	33	3	25
Riket	64	7	12
Länet	48	6	14
Förortskommuner	52	6	15

2007/08:

	Förskollärarexamen	Fritidspedagogexamen	Lärarexamen
Tyresö	29	5	29
Riket	65	8	11
Länet	48	7	13
Förortskommuner	53	7	16